

παραβάσεις οι οποίες δικαιολογούν τη διεξαγωγή της έρευνας και προσδιορίζονται στην αίτηση παροχής πληροφοριών. Πράγματι, όπως προκύπτει τόσο από τον συνδυασμό των παραγράφων 1 και 3 του άρθρου 11 του κανονισμού 17, όσο και από την απαίτηση σεβασμού των δικαιωμάτων υπερασπίσεως των θιγομένων επιχειρήσεων, το κριτήριο της αναγκαιότητας, που προβλέπει το άρθρο 11, πρέπει να αξιολογείται με βάση τον σκοπό της έρευνας, όπως αυτός υποχρεωτικώς προσδιορίζεται στην αίτηση περί παροχής πληροφοριών.

Πρέπει να θεωρείται ότι ικανοποιήθηκε ο όρος υπέρξεως σχέσεως μεταξύ της αιτήσεως παροχής πληροφοριών και της πιθανολογούμενης παραβάσεως, όταν, στο στάδιο αυτό της διαδικασίας, η συγκεκριμένη αίτηση μπορεί ευλόγως να θεωρηθεί ως σχετιζόμενη με την πιθανολογούμενη παράβαση.

2. Οι διατάξεις του άρθρου 20 του κανονισμού 17, οι οποίες, αφενός μεν, απαγορεύουν την κοινολόγηση πληροφοριών οι οποίες εκ της φύσεώς τους καλύπτονται από το επαγγελματικό απόρρητο και οι οποίες συλλέγονται κατ' εφαρμογή του εν λόγω κανονισμού,

αφετέρου δε, απαγορεύουν τη χρησιμοποίηση των πληροφοριών αυτών για σκοπό διαφορετικό από εκείνον για τον οποίο ζητήθηκαν, αποσκοπούν στη διασφάλιση της τηρήσεως του εμπιστευτικού χαρακτήρα των πληροφοριών που διαβιβάζονται στα κράτη μέλη, κατ' εφαρμογή του άρθρου 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 17.

Οι διατάξεις αυτές απαγορεύουν την κοινολόγηση πληροφοριών όχι μόνον εκτός του τομέα της οικείας διοικητικής αρχής κράτους μέλους, αλλά και εντός των εθνικών διοικητικών υπηρεσιών, πλην των υπευθύνων, μεταξύ υπαλλήλων και λοιπού προσωπικού των αρμοδίων για τον ανταγωνισμό υπηρεσιών, επομένως δε μια επιχείρηση δεν μπορεί να απαλλαγεί από την υποχρέωση να παράσχει τις πληροφορίες που ζήτησε με αίτησή της η Επιτροπή, κατ' εφαρμογή του άρθρου 11 του κανονισμού 17, επικαλούμενη παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας, προκύπτουσα από τον κίνδυνο κυκλοφορίας των εγγράφων που της ζητείται να καταθέσει μεταξύ των διαφόρων διοικητικών υπηρεσιών κράτους μέλους, οι οποίες θα μπορούσαν να τα χρησιμοποιήσουν εις βάρος των εμπορικών της συμφερόντων.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 12ης Δεκεμβρίου 1991 *

Στην υπόθεση T-39/90,

Samenwerkende Elektriciteits-produktiebedrijven NV, με έδρα το Arnhem (Κάτω Χώρες), εκπροσωπούμενη από τους E. van Empel και O. W. Brouwer, δικηγό-

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

ΣΕΡ ΚΑΤΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ρους 'Αμστερνταμ, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Loesch, 8 rue Zithe,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τον B. J. Drijber, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Roberto Hayder, δημόσιο υπάλληλο κράτους μέλους αποσπασμένο στη Νομική Υπηρεσία, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της απόφασης της Επιτροπής, της 2ας Αυγούστου 1990, της σχετικής με διαδικασία δυνάμει του άρθρου 11, παράγραφος 5, του κανονισμού 17 του Συμβουλίου,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Saggio, πρόεδρο, C. P. Briët, D. P. M. Barrington, B. Vesterdorf και J. Biancarelli, δικαστές,

γραμματέας: H. Jung

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 3ης Ιουλίου 1991,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία

- 1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στις 26 Σεπτεμβρίου 1990, η εταιρία NV Samenwerkende Elektriciteitsproduktiebedrijven (στο εξής: SEP) ζήτησε την ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής, της 2ας Αυγούστου 1990, της σχετικής με διαδικασία δυνάμει του άρθρου 11, παράγραφος 5, του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτου κανονισμού εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25· στο εξής: κανονισμός 17) (IV/33.539 — SEP/Gasunie· στο εξής: απόφαση).

- 2 Η SEP, προσφεύγουσα, είναι ανώνυμη εταιρία, η οποία αποτελεί όμιλο τεσσάρων ολλανδικών επιχειρήσεων δημοσίας ωφελείας που παράγουν ηλεκτρική ενέργεια και οι οποίες είναι υπεύθυνες για την παραγωγή και, ενδεχομένως, την εισαγωγή ηλεκτρικού ρεύματος στις Κάτω Χώρες. Σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκόμισαν οι διάδικοι, κύρια αποστολή της SEP — όπως προκύπτει από τον ολλανδικό νόμο περί ηλεκτρικής ενέργειας του 1989 (Elektriciteitswet, *Staatsblad*, 1989, σ. 535) — είναι να επιτυγχάνει τη χαμηλότερη δυνατή τιμή ηλεκτρικής ενέργειας για τον καταναλωτή, εξασφαλίζοντας παράλληλα τον εφοδιασμό σε ηλεκτρική ενέργεια. Προς επίτευξη του σκοπού αυτού συντονίζει, για λογαριασμό των μετόχων της, την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και τις αγορές καυσίμων, που αντιπροσωπεύουν το σημαντικότερο μέρος του κόστους παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Επί του παρόντος, το 50 % περίπου της ηλεκτρικής ενέργειας παράγεται στις Κάτω Χώρες από φυσικό αέριο.

- 3 Η εταιρία NV Nederlandse Gasunie (στο εξής: Gasunie) κατέχει εκ των πραγμάτων στις Κάτω Χώρες το μονοπώλιο προμήθειας φυσικού αερίου: πράγματι, σύμφωνα με τα στοιχεία της δικογραφίας, της προσφέρεται υποχρεωτικώς προς πώληση το σύνολο του φυσικού αερίου που παράγεται σε ολλανδικό έδαφος. Το 50 % των μετοχών της κατέχουν οι εταιρίες πετρελαιοειδών Shell και Esso, το δε υπόλοιπο 50 % κατέχει άμεσα ή έμμεσα το ολλανδικό δημόσιο. Οι κυριότερες αποφάσεις ως προς την πολιτική πωλήσεων της Gasunie υπόκεινται στην έγκριση του Υπουργού Οικονομικών Υποθέσεων. Από τη δικογραφία προκύπτει ότι, κατά τον ολλανδικό νόμο που ρυθμίζει τις τιμές του φυσικού αερίου (Wet Aardgasprijzen), το φυσικό αέριο συνιστά εθνικό πλούτο η εκμετάλλευση του οποίου πρέπει να γίνεται κατά τρόπο που να εξυπηρετεί το καλύτερο δυνατόν τα ολλανδικά συμφέροντα· το φυσικό αέριο αποτελεί αντικείμενο μιας ολοκληρωμένης πολιτικής, τα δε εξ αυτού έσοδα τροφοδοτούν τον κρατικό προϋπολογισμό απ' ευθείας ή μέσω του ΦΠΑ.

- 4 Σ' αυτό το πλαίσιο υπογράφηκε, στις 16 Ιουνίου 1989, η σύμβαση προμήθειας αερίου μεταξύ της SEP και της Νορβηγικής επιχειρήσεως Statoil (στο εξής: σύμβαση Statoil), η οποία με τον τρόπο αυτό εισήλθε για πρώτη φορά στην ολλανδική αγορά φυσικού αερίου. Κατά τις παρατηρήσεις των διαδίκων, επρόκειτο για την πρώτη σύμβαση αυτού του είδους μεταξύ της SEP και μιας άλλης εταιρίας εκτός της Gasunie. Ωστόσο, η Gasunie εξακολούθησε να προμηθεύει στη SEP τη μεγαλύτερη ποσότητα του αερίου που χρησιμοποιεί.

- 5 Σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκόμισαν οι διάδικοι, η σύναψη της συμβάσεως με τη Statoil υποχρέωσε την Gasunie να διαπραγματευθεί έναν κώδικα συνεργασίας με τη SEP, κατά τη διάρκεια του δευτέρου τριμήνου του 1989, ώστε να κατοχυρωθεί στο εξής έναντι κάθε αιφνίδιας ενέργειας που θα μπορούσε να συνίσταται σε ενδεχόμενη μελλοντική σύναψη συμβάσεως προμήθειας αερίου μεταξύ της SEP και μιας τρίτης εταιρίας, σε περίπτωση που ανακύψουν νέες ανάγκες προμήθειας φυσικού αερίου. Αυτός ο κώδικας συνεργασίας υπογράφηκε, στην τελική του μορφή, στις 9 Απριλίου 1990, όπως προκύπτει από τη δικογραφία.

- 6 Στο τέλος του έτους 1989, οι υπηρεσίες της Επιτροπής έλαβαν γνώση τόσο της συμβάσεως Statoil όσο και των νέων συμφωνιών ή, τουλάχιστον, των διαπραγματεύσεων μεταξύ Gasunie και SEP αναφορικά με τον « κώδικα συνεργασίας », ο οποίος προέβλεπε « τον τρόπο συνεργασίας (των δύο αυτών επιχειρήσεων) σχετικά με ενδεχόμενες μελλοντικές προμήθειες αερίου », όπως αναπτύχθηκε στην προηγούμενη σκέψη. Κατόπιν των πληροφοριών αυτών, η Επιτροπή πραγματοποίησε έρευνα, βάσει του άρθρου 11 του κανονισμού 17, προκειμένου να εξακριβώσει αν οι συμφωνίες ή οι συμφωνημένες πρακτικές μεταξύ της SEP και της Gasunie, αναφορικά με την προμήθεια φυσικού αερίου, συμβιβάζονται με τους κανόνες ανταγωνισμού της Συνθήκης ΕΟΚ και ιδίως με το άρθρο της 85. Η προσβαλλόμενη απόφαση ελήφθη στις 2 Αυγούστου 1990 στο πλαίσιο της εν λόγω έρευνας.

- 7 Η διαδικασία της έρευνας εξελίχθηκε ως εξής. Με έγγραφο της 6ης Μαρτίου 1990 η Επιτροπή ζήτησε από την προσφεύγουσα, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 11, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 — το οποίο παρέχει στην Επιτροπή την εξουσία να συγκεντρώνει, στο πλαίσιο εκπληρώσεως της αποστολής της που συνίσταται στην επίβλεψη της τηρήσεως των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης, « όλες τις απαραίτητες πληροφορίες », από επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων — να της κοινοποιήσει:

« α) την αρχική σύμβαση προμήθειας αερίου, που είχε συναφθεί μεταξύ της SEP και της Statoil, και τα έγγραφα που αντηλλάγησαν σχετικά με τη συμφωνία αυτή »

- β) τη νέα σύμβαση μεταξύ της SEP και της Gasunie και τα σχετικά με τις προκαταρκτικές διαπραγματεύσεις έγγραφα·
- γ) τα στοιχεία τα σχετικά με τον ρόλο του ολλανδικού δημοσίου κατά τη σύναψη της συμφωνίας μεταξύ της SEP και της Gasunie και τα έγγραφα που ενδεχομένως αντηλλάγησαν μεταξύ ολλανδικού δημοσίου και SEP, σχετικά με την εν λόγω συμφωνία ».

Ανταποκρινόμενη στην αίτηση αυτή η προσφεύγουσα κοινοποίησε, με έγγραφο της 9ης Απριλίου 1990, τον κώδικα συνεργασίας με την Gasunie, όπως είχε οριστικώς συναφθεί εν τω μεταξύ, καθώς και προσχέδιο του ίδιου κώδικα. Αρνήθηκε όμως να παράσχει τα υπόλοιπα πληροφοριακά στοιχεία που ζητήθηκαν, με το αιτιολογικό ότι, αφενός μεν, η σύμβαση Statoil δεν είχε καμία σχέση με τον κώδικα συνεργασίας, αφετέρου δε, το ολλανδικό δημόσιο δεν είχε διαδραματίσει κανένα ρόλο κατά τη σύναψη του εν λόγω κώδικα και δεν είχαν ανταλλάξει σχετικώς επιστολές. Η Επιτροπή ζήτησε και πάλι την κοινοποίηση της συμβάσεως Statoil, με έγγραφο της 23ης Απριλίου 1990, η δε προσφεύγουσα απάντησε και πάλι αρνητικά με έγγραφο της 1ης Μαΐου 1990.

- 8 Υπό τις περιστάσεις αυτές η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση της 2ας Αυγούστου 1990, δυνάμει του άρθρου 11, παράγραφος 5, του κανονισμού 17, κατά το οποίο, « αν μια επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων δεν παρέχει τις αιτούμενες πληροφορίες εντός της καθορισμένης από την Επιτροπή προθεσμίας ή τις παρέχει κατά τρόπο ελλιπή, η Επιτροπή τις ζητεί με απόφαση. Η απόφαση καθορίζει επακριβώς τις αιτούμενες πληροφορίες, τάσσει εύλογη προθεσμία εντός της οποίας οι πληροφορίες πρέπει να παρασχεθούν και προσδιορίζει τις κυρώσεις οι οποίες προβλέπονται στο άρθρο 15, παράγραφος 1, περίπτωση β, και στο άρθρο 16, παράγραφος 1, περίπτωση γ, καθώς και το δικαίωμα προσφυγής στο Δικαστήριο κατά της αποφάσεως ». Η απόφαση της 2ας Αυγούστου 1990 επιβάλλει στην προσφεύγουσα την υποχρέωση να κοινοποιήσει, εντός προθεσμίας 10 ημερών, στην Επιτροπή την αρχική σύμβαση προμηθείας αερίου που είχε συναφθεί μεταξύ της SEP και της Statoil, καθώς και τη σχετική αλληλογραφία. Η απόφαση αυτή δεν επιβάλλει πρόστιμο ή χρηματική ποινή σε περίπτωση μη κοινοποίησης των αιτουμένων πληροφοριών εντός της ταχθείσας προθεσμίας.

— Μετά την έκδοση της ανωτέρω αποφάσεως της 2ας Αυγούστου 1990, η προσφεύγουσα επέμεινε στην άρνησή της και ζήτησε, με έγγραφο της 16ης Αυγούστου 1990, προσωπική συνάντηση με τον γενικό διευθυντή ανταγωνισμού, τον κ. Ehlermann, προκειμένου να του εξηγήσει τους λόγους που επέβαλαν τη στάση της και να επιδιώξει φιλικό διακανονισμό της διαφοράς. Στο έγγραφό της αυτό η προσφεύγουσα επικαλέστηκε για πρώτη φορά τον εμπιστευτικό χαρακτήρα της συμβάσεως Statoil έναντι παντός τρίτου και ανακοίνωσε την πρόθεσή της να ασκήσει προσφυγή κατά της ανωτέρω αποφάσεως προς διασφάλιση των δικαιωμάτων της.

- Στις 30 Αυγούστου 1990, με έγγραφο του γενικού διευθυντή ανταγωνισμού, η Επιτροπή απάντησε ότι η πρόταση της SEP για συζητήσεις δεν μπορούσε να αποτελέσει την ενδεδειγμένη λύση και ότι ο εμπιστευτικός χαρακτήρας της συμβάσεως Statoil δεν δικαιολογεί την άρνηση της SEP να γνωστοποιήσει το περιεχόμενό της, καθόσον η Επιτροπή δεσμεύεται από το επαγγελματικό απόρρητο, δυνάμει του άρθρου 20 του κανονισμού 17.
- Με έγγραφο της 12ης Σεπτεμβρίου 1990 η SEP διευκρίνισε ότι, επικαλούμενη τον εμπιστευτικό χαρακτήρα της συμβάσεως Statoil έναντι παντός τρίτου, είχε κυρίως υπόψη της το ολλανδικό δημόσιο, καθόσον το άρθρο 10 του κανονισμού 17 προβλέπει ότι η Επιτροπή διαβιβάζει αμελλητί στις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών αντίγραφο των σημαντικότερων εγγράφων που της υποβάλλονται στο πλαίσιο της διαπιστώσεως παραβάσεων των άρθρων 85 και 86. Πρότεινε κατόπιν αυτού στην Επιτροπή να λάβει γνώση της συμβάσεως Statoil, υπό την προϋπόθεση ότι δεν θα υπάρξει αντίγραφο, ώστε να μπορέσει να εξακριβώσει ότι η σύμβαση αυτή δεν είναι απαραίτητη για την εκτίμηση του κώδικα συνεργασίας που είχε συνάψει με την Gasunie.
- Με έγγραφο του γενικού διευθυντή ανταγωνισμού, της 24ης Σεπτεμβρίου 1990, η Επιτροπή απέρριψε την πρόταση αυτή με το αιτιολογικό ότι δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις του άρθρου 11 του κανονισμού 17. Υπογράμμισε, εξάλλου, ότι το άρθρο 10 της παρέχει επαρκές περιθώριο εκτιμήσεως ως προς τη διαβίβαση των εγγράφων στα κράτη μέλη και τόνισε ότι δεν είχε κανένα λόγο να κοινοποιήσει στα κράτη μέλη τη σύμβαση Statoil εάν, όπως υποστηρίζει η προσφεύγουσα, η σύμβαση αυτή δεν μπορούσε να επηρεασθεί από τον κώδικα συνεργασίας.

9 Η Επιτροπή προσδιόρισε τον σκοπό του αιτήματός της για παροχή πληροφοριών κατά τον ακόλουθο τρόπο. Στο προαναφερθέν από 6 Μαρτίου 1990 έγγραφό της, το οποίο ανέφερε ως αντικείμενο τη « συμφωνία μεταξύ SEP και Gasunie », η Επιτροπή τόνισε ότι οι υπηρεσίες της είχαν πληροφορηθεί ότι « η SEP έχει συνάψει με την Gasunie κώδικα συμπεριφοράς αναφορικά με τις προμήθειες αερίου, κατόπιν ορισμένων πιέσεων του Υπουργείου Οικονομικών Υποθέσεων ». Υπογράμμισε επίσης ότι η εφαρμογή της συμβάσεως Statoil « επηρεάζεται προφανώς » από τον εν λόγω κώδικα συμπεριφοράς. Συνεπώς, η αίτησή της για παροχή πληροφοριών αναφορικά με τη σύμβαση Statoil και τον κώδικα συμπεριφοράς απέβλεπε στο να της δώσει τη δυνατότητα να εκτιμήσει εάν αυτός ο κώδικας συμπεριφοράς συμβιβάζεται με το άρθρο 85 της Συνθήκης ΕΟΚ, « βάσει μιας πλήρους γνώσεως των πραγματικών περιστατικών και της οικονομικής τους αλληλεξαρτήσεως ».

Στις αιτιολογικές σκέψεις της αποφάσεως της 2ας Αυγούστου 1990 η Επιτροπή τόνισε ότι ο κώδικας συμπεριφοράς, ο οποίος αποτελεί το αντικείμενο της έρευνάς της και τον οποίο της κοινοποίησε η SEP, « παρέχει στην Gasunie προτιμησιακό δικαίωμα ως προς τις προμήθειες αερίου. Δυνάμει προηγουμένου σχεδίου του ίδιου κώδικα (...), οι διαπραγματεύσεις με την Gasunie θα έχουν ως βάση την αποκλειστικότητα και δεν θα ζητηθεί η εκ μέρους τρίτων προσφορά τιμών παρά μόνο στην περίπτωση που οι διαπραγματεύσεις με την Gasunie δεν καταλήξουν, εντός προθεσμίας έξι μηνών, σε ικανοποιητικό για την SEP αποτέλεσμα. Η σύμβαση (...) Statoil (μπορεί να επηρεασθεί) από τον κώδικα αυτόν συνεργασίας και οι εκ μέρους της Statoil προμήθειες μπορούν να εξαρτηθούν από την έγκριση της Gasunie ή να αποτελέσουν αντικείμενο συνεννόησης. Συνεπώς, αποτελεί σημαντικό στοιχείο η γνώση της συγκεκριμένης συμβάσεως προμήθειας αερίου (...) Η σύμβαση αυτή αποτελεί συμφωνία δυνάμενη να επηρεάσει τον ανταγωνισμό εντός της κοινής αγοράς » (έκτη αιτιολογική σκέψη).

- 10 Παράλληλα με την παρούσα προσφυγή με την οποία ζητεί την ακύρωση της αποφάσεως της 2ας Αυγούστου 1990, η οποία ασκήθηκε στις 26 Σεπτεμβρίου 1990, η SEP, με χωριστό δικόγραφο το οποίο πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου την ίδια ημέρα, υπέβαλε αίτηση λήψεως ασφαλιστικών μέτρων με αντικείμενο την αναστολή εκτελέσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως. Με Διάταξη του Προέδρου του Πρωτοδικείου, της 21ης Νοεμβρίου 1990, η αίτηση αυτή απορρίφθηκε (T-39/90 R, Συλλογή 1990, σ. II-649).
- 11 Με απόφαση της 26ης Νοεμβρίου 1990 η Επιτροπή επέβαλε στην SEP, δυνάμει του άρθρου 11, παράγραφος 5, και του άρθρου 16, παράγραφος 1, στοιχείο γ, του κανονισμού 17, χρηματική ποινή 1 000 ECU, από της πέμπτης ημέρας της κοινοποίησεως της αποφάσεως και για κάθε ημέρα μη συμμορφώσεως προς τις υποχρεώσεις που της επέβαλε η απόφαση της 2ας Αυγούστου 1990. Κατόπιν αυτού, η SEP κοινοποίησε τη σύμβαση Statoil στην Επιτροπή, υπό τη ρητή επιφύλαξη παντός δικαιώματός της.
- 12 Στις 14 Δεκεμβρίου 1990 η προσφεύγουσα άσκησε αναίρεση ενώπιον του Δικαστηρίου κατά της εκδοθείσας κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων διατάξεως του Προέδρου του Πρωτοδικείου, προαναφερθείσας (υπόθεση C-272/90 P). Με χωριστό δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου την ίδια ημέρα κατέθεσε αίτηση αναστολής εκτελέσεως της αποφάσεως της 2ας Αυγούστου 1990 και/ή των προσωρινών μέτρων. Η προσφεύγουσα ζήτησε σχετικώς από το Δικαστήριο, επικουρικώς, « να απαγορεύσει στην Επιτροπή να κοινοποιήσει στα κράτη μέλη αντίγραφο της Συμβάσεως Statoil (...) μέχρις ότου το Πρωτοδικείο αποφανθεί (...) επί της προσφυγής ακυρώσεως που ασκήθηκε (...) κατά της αποφάσεως της Επιτροπής, της 2ας Αυγούστου 1990, ή, στην περίπτωση κατά την οποία το Δικαστήριο εκδώσει την απόφασή του πριν από την έκδοση της αποφάσεως του Πρωτοδικείου, μέχρις ότου το Δικαστήριο εκδώσει οριστική απόφαση, στο πλαίσιο της υποθέσεως T-39/90 R, επί της αναίρεσεως που άσκησε η SEP κατά της Διατάξεως του Προέδρου του Πρωτοδικείου » (υπόθεση C-372/90 P-R).

Τέλος, στις 23 Ιανουαρίου 1991, η προσφεύγουσα άσκησε, προς διασφάλιση των δικαιωμάτων της, δεύτερη αναίρεση κατά της ίδιας αυτής Διατάξεως του Προέδρου του Πρωτοδικείου, με την οποία ζήτησε επιπροσθέτως από το Δικαστήριο να υποχρεώσει την Επιτροπή να της επιστρέψει τη σύμβαση Statoil, την οποία είχε διαβιβάσει στο εν λόγω όργανο κατόπιν της προαναφερθείσας αποφάσεως της 26ης Νοεμβρίου 1990 με την οποία η Επιτροπή της επέβαλε χρηματική ποινή. Επικουρικώς, η προσφεύγουσα ζήτησε από το Δικαστήριο να επιβάλει στην Επιτροπή την υποχρέωση να μη διαβιβάσει αντίγραφο της εν λόγω συμβάσεως στις αρχές των κρατών μελών (υπόθεση C-22/91 P).

- 13 Με Διάταξη της 3ης Μαΐου 1991 ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου διαπίστωσε την παραίτηση της προσφεύγουσας μετά την ανάληψη εκ μέρους της Επιτροπής της υποχρέωσης « να μην κοινοποιήσει με κανένα τρόπο το περιεχόμενο της συμβάσεως Statoil στις αρχές των κρατών μελών πριν αποφανθεί το Πρωτοδικείο επί της προσφυγής ακυρώσεως που άσκησε η SEP » και διέγραψε τις υποθέσεις C-372/90 P, C-372/90 P-R και C-22/91 P (Συλλογή 1991, σ. I-2043) από το πρωτόκολλο.
- 14 Στο πλαίσιο της παρούσας προσφυγής ακυρώσεως, η έγγραφη διαδικασία ολοκληρώθηκε στις 19 Δεκεμβρίου 1990. Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων.

Αιτήματα των διαδίκων

- 15 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:
- να ακυρώσει ή τουλάχιστον να κρίνει ανίσχυρη την απόφαση της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, της 2ας Αυγούστου 1990, τη σχετική με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 11, παράγραφος 5, του κανονισμού 17 του Συμβουλίου (IV/33.539 — SEP/Gasunie)·
 - να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

Η καθής ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να απορρίψει την προσφυγή.

— να καταδικάσει την SEP στα δικαστικά έξοδα.

Επιχειρήματα των διαδίκων και νομική εκτίμηση

- 16 Προς στήριξη του αιτήματος ακυρώσεως της αποφάσεως η προσφεύγουσα προβάλλει τρεις λόγους που αναφέρονται αντιστοίχως στην παράβαση του άρθρου 11 του κανονισμού 17, την ανεπαρκή αιτιολογία και την παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας.

Επί της παραβάσεως του άρθρου 11 του κανονισμού 17

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 17 Προς στήριξη του πρώτου λόγου, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται διαδοχικώς ότι η σύμβαση Statoil δεν περιέχει τα αναγκαία στοιχεία, κατά την έννοια του άρθρου 11 του κανονισμού 17, η δε Επιτροπή δεν είχε δικαίωμα να απαιτήσει την κοινοποίησή της, εφόσον δεν απέδειξε ότι η κοινοποίηση της εν λόγω συμβάσεως είναι απαραίτητη για τη διεξαγωγή της έρευνας.

- 18 Ως προς το πρώτο σκέλος, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η κοινοποίηση της συμβάσεως Statoil δεν ήταν αναγκαία κατά την έννοια του άρθρου 11, παράγραφος 1, του κανονισμού 17. Τονίζει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε στο πλαίσιο έρευνας αποκλειστικός σκοπός της οποίας ήταν να εξακριβωθεί αν ο κώδικας συνεργασίας μεταξύ της SEP και της Gasunie είναι σύμφωνος προς το άρθρο 85 της Συνθήκης. Συνεπώς, η σύμβαση Statoil, η οποία κατά την προσφεύγουσα δεν έχει καμία σχέση με τον κώδικα συνεργασίας, είναι απολύτως αλυσιτελής για τη σχετική έρευνα που διεξάγει η Επιτροπή.

Προς στήριξη της απόψεως αυτής η προσφεύγουσα παρατηρεί, καταρχάς, ότι η διαπραγμάτευση του κώδικα συνεργασίας, ακριβώς λόγω της συμβάσεως Statoil, δεν συνεπάγεται ότι η σύμβαση αυτή είναι απαραίτητη για την αξιολόγηση του κώδικα συνεργασίας. Πράγματι, ο εν λόγω κώδικας συμφωνήθηκε απλώς λόγω της υπάρξεως της συμβάσεως Statoil και όχι λόγω του περιεχομένου της, το οποίο αγνοούσε η Gasunie. Εξάλλου, δεδομένου ότι ο κώδικας συνεργασίας καταρτίστηκε με την Gasunie μετά από τη σύναψη της συμβάσεως Statoil, ο εν λόγω κώδικας ούτε άσκησε ούτε μπορεί στο μέλλον να ασκήσει, κατά την προσφεύγουσα, οποιαδήποτε επιρροή επί των διαπραγματεύσεων ή επί των όρων της συμβάσεως αυτής. Υποστηρίζει, κατά συνέπεια, ότι μόνο ενδεχόμενη τροποποίηση της συμβάσεως Statoil, μετά την κατάρτιση του κώδικα συνεργασίας, θα μπορούσε να υποστεί την επίδραση του τελευταίου.

Όπως διευκρίνισε κατά την προφορική διαδικασία, η μοναδική τροποποίηση της συμβάσεως Statoil, αυτή της 27ης Δεκεμβρίου 1990, κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή και είχε ως μοναδικό αντικείμενο τη ρύθμιση του τρόπου μεταφοράς του αερίου, ο οποίος δεν είχε διευκρινιστεί στην αρχική σύμβαση, χωρίς καμία επίπτωση επί της τιμής της εν λόγω μεταφοράς.

Η προσφεύγουσα υποστηρίζει, επίσης, ότι, όπως συνάγεται από την εξέταση του περιεχομένου του κώδικα συνεργασίας, η κοινοποίηση της συμβάσεως Statoil δεν ήταν αναγκαία για τη διεξαγωγή της έρευνας που είχε μοναδικό αντικείμενο τον εν λόγω κώδικα. Πράγματι, σκοπός του κώδικα ήταν να προσδιορίσει το πλαίσιο των μελλοντικών διαπραγματεύσεων μεταξύ SEP και Gasunie σχετικά με ενδεχόμενες νέες προμήθειες αερίου. Καθόριζε τον τρόπο σύμφωνα με τον οποίο η SEP θα προέβαινε στο μέλλον στη σύγκριση των προσφορών της Gasunie με τις προσφορές τρίτων, περιλαμβανομένης ενδεχομένως της Statoil. Όπως επομένως προκύπτει σαφώς από τον κώδικα συνεργασίας, αντικείμενό του δεν είναι η τροποποίηση της συμπεριφοράς της SEP στο πλαίσιο της θέσεως σε εφαρμογή της συμβάσεως Statoil. Προκειμένου να κριθεί η συμφωνία του κώδικα συνεργασίας με το άρθρο 85, πρέπει επομένως να εξεταστεί η ενδεχόμενη συμπεριφορά της SEP και της Gasunie έναντι δυνητικών μελλοντικών προμηθευτών, από τους οποίους η SEP θα ζητούσε προσφορές στο πλαίσιο της εφαρμογής του κώδικα συνεργασίας.

- 19 Ως προς το δεύτερο σκέλος, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε να απαιτήσει κοινοποίηση της συμβάσεως Statoil, εφόσον δεν απέδειξε ότι η εν λόγω σύμβαση περιέχει στοιχεία απαραίτητα για την εκτίμηση της νομιμότητας του κώδικα συμπεριφοράς. Τονίζει, πράγματι, ότι η Επιτροπή μπορεί να ζητεί πληροφορίες, κατ' εφαρμογή του άρθρου 11 του κανονισμού 17, μόνο προκειμένου να επαληθεύσει εικαζόμενη παράβαση των άρθρων 85 ή 86, παράβαση η οποία οριοθετεί το πλαίσιο της έρευνας. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η εικαζόμενη παράβαση που αναφέρεται στο έγγραφο της 6ης Μαρτίου 1990, με το οποίο κινήθηκε η διαδικασία έρευνας, αφορούσε αποκλειστικώς τον κώδικα συνεργασίας και, κατά συνέπεια, η έρευνα μπορούσε να αφορά αποκλειστικώς τη νομιμότητα του εν λόγω κώδικα. Αντιστρόφως, η προσβληθείσα στις 2 Αυγούστου 1990 απόφαση δεν προσδιόριζε σαφώς τις εικαζόμενες παραβάσεις στην επαλήθευση των οποίων επιθυμούσε να προβεί η Επιτροπή ζητώντας να της υποβληθεί αντίγραφο της συμβάσεως Statoil.

- 20 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει σχετικώς ότι ζητώντας, με την προσβαλλόμενη απόφαση, την κοινοποίηση της συμβάσεως Statoil, η Επιτροπή τροποποίησε το αντικείμενο της έρευνάς της. Το συμπέρασμα αυτό συνάγεται ιδίως από την έκτη αιτιολογική σκέψη της εν λόγω αποφάσεως, η οποία αφήνει να νοηθεί ότι η σύμβαση Statoil θα μπορούσε, αυτή καθεαυτή, να αποτελέσει αυτοτελή παράβαση του άρθρου 85 και ότι το αντικείμενο της έρευνας περιλαμβάνει την εν λόγω σύμβαση. Ωστόσο, για να μπορέσει να ζητήσει κοινοποίηση της συμβάσεως Statoil, προκειμένου να κρίνει τη νομιμότητά της, η Επιτροπή ήταν υποχρεωμένη, κατά την άποψη της προσφεύγουσας, να

κινήσει νέα διαδικασία βάσει του άρθρου 11 του κανονισμού 17, με νέα αίτηση παροχής πληροφοριών υπαγορευόμενη από την υπόνοια παραβάσεως. Επομένως, ζητώντας με την προσβαλλόμενη απόφαση την κατάθεση της συμβάσεως Statoil στο πλαίσιο έρευνας σχετικής με τις εμπορικές σχέσεις μεταξύ SEP και Gasunie, η Επιτροπή επιχειρεί να καθιερώσει μια νέα ερμηνεία των εξουσιών έρευνας που της παρέχει το άρθρο 11, κατά την οποία η Επιτροπή θα διαφεύγει κάθε δικαστικού ελέγχου. Εξάλλου, ενόψει των στοιχείων που προαναφέρθηκαν, φαίνεται εξάλλου ότι σκοπός της Επιτροπής είναι να προβεί σε γενικότερη έρευνα της ολλανδικής αγοράς αερίου. Πρόκειται συνεπώς για έρευνα ενός τομέα, διεπόμενη από το άρθρο 12 του κανονισμού 17, στο πλαίσιο της οποίας η Επιτροπή δεν είναι υποχρεωμένη να αποδείξει την πιθανολόγηση ατομικής παραβάσεως του άρθρου 85 ή του άρθρου 86.

- 21 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο πρώτος λόγος στερείται βάσεως. Αποκρούει, πρώτον, την αιτίαση ότι έδωσε μια νέα ερμηνεία στο άρθρο 11, παρέχοντας στον εαυτό της το δικαίωμα να ζητεί πληροφορίες ακόμα και στην περίπτωση που δεν υπάρχουν ενδείξεις περί πιθανής παραβάσεως. Τονίζει ότι αντικείμενο της συγκεκριμένης έρευνας είναι οι σχέσεις μεταξύ SEP και Gasunie. Σχετικώς, προβάλλει τον ισχυρισμό ότι η άρνηση της SEP — κατά το πρώτο στάδιο των διαπραγματεύσεών της με την Gasunie για την κατάρτιση κώδικα συνεργασίας — να περιέλθει σε σχέση αποκλειστικής αγοράς έναντι της Gasunie, ακριβώς διότι το γεγονός αυτό θα συνιστούσε παράβαση των διατάξεων του άρθρου 85, συνιστά ένδειξη ότι ο κώδικας συνεργασίας, όπως τελικώς διαμορφώθηκε, μπορεί να συνιστά παράβαση του εν λόγω άρθρου.
- 22 Η Επιτροπή αποκρούει, επίσης, το επιχείρημα ότι μετέβαλε το αντικείμενο της έρευνας της με την προσβαλλόμενη απόφαση. Ισχυρίζεται ότι είχε εξ αρχής περιλάβει τη σύμβαση Statoil στο αντικείμενο της έρευνας της. Τονίζει ειδικότερα ότι όπως σαφώς προκύπτει, ιδίως από την έκτη αιτιολογική σκέψη της προσβαλλομένης αποφάσεως, το αίτημά της προς διαβίβαση της συμβάσεως Statoil αποβλέπει κυρίως στο να της δοθεί η δυνατότητα να εκτιμήσει τις επιπτώσεις του κώδικα συμπεριφοράς επί του ανταγωνισμού, εξετάζοντας τις συνέπειές του επί των συμβάσεων με τρίτους προμηθευτές όπως η Statoil. Αυτή ακριβώς η σκέψη δικαιολογεί το αίτημά της αυτό, ανεξάρτητα από το γεγονός ότι αυτή καθεαυτή η σύμβαση Statoil μπορεί επίσης να αντιβαίνει στο άρθρο 85. Η Επιτροπή υπογράμμισε σχετικώς, κατά την προφορική διαδικασία, την έλλειψη σημασίας, ως προς τον προσδιορισμό του αντικειμένου της συγκεκριμένης έρευνας, της αναφοράς της στις συνέπειες της συμβάσεως Statoil επί του ανταγωνισμού, στην έκτη αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως.
- 23 Όσον αφορά την αναγκαιότητα κοινοποίησεως της συμβάσεως Statoil προκειμένου να ελεγχθεί η νομιμότητα του κώδικα συμπεριφοράς, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι

σ'αυτήν εναπόκειται, και όχι στη συγκεκριμένη επιχείρηση, να εκτιμά αν ορισμένες πληροφορίες είναι « αναγκαίες » κατά την έννοια του άρθρου 11, παράγραφος 1, του κανονισμού 17, όπως έχει αποφανθεί το Δικαστήριο με την απόφασή του της 18ης Οκτωβρίου 1989, 374/87, Orkem κατά Επιτροπής (Συλλογή 1989, σ. 3283, σκέψη 15). Υπογραμμίζει ότι διαθέτει προς τούτο ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως, γεγονός που συνεπάγεται περιθωριακό μόνο έλεγχο από το Πρωτοδικείο.

- 24 Η καθής υποστηρίζει ότι, προκειμένου να ερευνηθούν οι επιπτώσεις του κώδικα συμπεριφοράς επί του ανταγωνισμού, υποχρεούται να λάβει υπόψη της το γενικό οικονομικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται ο εν λόγω κώδικας και, κατά συνέπεια, την κατάσταση της αγοράς φυσικού αερίου στις Κάτω Χώρες. Επικαλείται, σχετικώς, την απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Ιουλίου 1966, 56/64 και 58/64, Grundig κατά Επιτροπής (Jurispr. 1966, σ. 429).

Από αυτή την άποψη, η σύμβαση Statoil αποτελούσε, εκ πρώτης όψεως, απαραίτητο στοιχείο προκειμένου να καθοριστεί κατά πόσο ο κώδικας συμπεριφοράς συνεπάγεται, στην πράξη, αποκλειστική ή προτιμησιακή σχέση μεταξύ SEP και Gasunie. Η Επιτροπή προβάλλει σχετικώς τον ισχυρισμό ότι ο κώδικας συμπεριφοράς συνήφθη « λόγω » της συμβάσεως Statoil. Συνεπώς, το γεγονός ότι η σύμβαση αυτή είναι προγενέστερη της συνάψεως του κώδικα συμπεριφοράς δεν έχει σημασία. Η Επιτροπή τονίζει ότι επιθυμία της ήταν να ελέγξει κυρίως αν η εφαρμογή της συμβάσεως αυτής επηρεάζεται από τον κώδικα συμπεριφοράς, ιδίως σε ό,τι αφορά τις ποσότητες αερίου που αγοράζει η SEP από τη Statoil και τη μεταφορά του αερίου αυτού επί ολλανδικού εδάφους, έργο για το οποίο η συνεργασία της Gasunie είναι απαραίτητη. Η Επιτροπή τόνισε σχετικώς, κατά την προφορική διαδικασία, ότι, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας, η τροποποίηση της συμβάσεως Statoil που έγινε στις 27 Δεκεμβρίου 1990 και κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή τον Ιανουάριο του 1991 περιλαμβάνει, σύμφωνα με τις πληροφορίες που έχει, διατάξεις σχετικές με τις τιμές πωλήσεως στους μεγάλους αγοραστές και προβλέπει επιδότηση για τη μεταφορά. Η Επιτροπή συνάγει το συμπέρασμα ότι η σύμβαση Statoil, όπως τροποποιήθηκε, αναφέρεται πράγματι στην τιμή πωλήσεως του ολλανδικού αερίου. Εξάλλου, από την τροποποιηθείσα σύμβαση Statoil προκύπτει ότι η πώληση αερίου δεν αποτελεί απλώς έργο της Statoil. Άλλες σημαντικές πετρελαϊκές εταιρίες, στις οποίες περιλαμβάνεται ιδίως η εταιρία Shell Nederland, δηλαδή μία από τις μητρικές εταιρίες της Gasunie, συναποτελεί με τη Statoil όμιλο επιχειρήσεων που πωλεί αέριο στην προσφεύγουσα· οι εταιρίες αυτές εμπλέκονται συνεπώς στην τροποποιηθείσα σύμβαση Statoil.

Νομική εκτίμηση

- 25 Αναφορικά με τον πρώτο λόγο ακυρώσεως — με τον οποίο η προσφεύγουσα υποστηρίζει ουσιαστικά ότι η κοινοποίηση της συμβάσεως Statoil δεν είναι « απαραίτητη », διότι δεν έχει καμία σχέση με τον κώδικα συμπεριφοράς που αποτελεί το αντικείμενο

της έρευνας — επιβάλλεται να τονιστεί, καταρχάς, η προϋπόθεση υπάρξεως μιας σχέσεως μεταξύ των πληροφοριών που ζητεί η Επιτροπή, κατ' εφαρμογή του άρθρου 11 του κανονισμού 17, και της εξεταζομένης παραβάσεως, η οποία πρέπει να αναφέρεται στην αίτηση. Πράγματι, το άρθρο 11, παράγραφος 1, εξουσιοδοτεί την Επιτροπή να συγκεντρώνει, ιδίως από τις επιχειρήσεις, « όλες τις απαραίτητες πληροφορίες », προς τον σκοπό της εφαρμογής, εκ μέρους του εν λόγω οργάνου, των αρχών των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης. Εξάλλου, το ίδιο αυτό άρθρο προβλέπει, στην παράγραφο 3, ότι στην αίτησή της για παροχή πληροφοριών η Επιτροπή προσδιορίζει ιδίως « τη νομική βάση και τον σκοπό της αιτήσεώς της ». Συνεπώς, όπως προκύπτει από τον συνδυασμό των δύο προαναφερθεισών διατάξεων, καθώς και από τις επιταγές της αρχής του σεβασμού των δικαιωμάτων υπερασπίσεως των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων, το κριτήριο της αναγκαιότητας, που επιβάλλει το άρθρο 11, πρέπει να εκτιμάται σε συνδυασμό με τον σκοπό της έρευνας, όπως αυτός υποχρεωτικώς πρέπει να διευκρινίζεται στην αίτηση παροχής πληροφοριών. Πράγματι, όπως έχει αποφανθεί το Δικαστήριο για τομέα παρεμφερή με αυτόν του άρθρου 11, με την απόφασή του της 21ης Σεπτεμβρίου 1989 σχετικά με τις εξουσίες έρευνας που παρέχει στην Επιτροπή το άρθρο 14 του κανονισμού 17, « η υποχρέωση της Επιτροπής να αναφέρει το αντικείμενο και τον σκοπό του ελέγχου (...) αποτελεί θεμελιώδη προϋπόθεση προκειμένου όχι μόνο να καταφαίνεται η δικαιολογία της μελετώμενης παρεμβάσεως στο εσωτερικό των οικείων επιχειρήσεων αλλά, επίσης, για να είναι οι τελευταίες σε θέση να αντιληφθούν την έκταση του καθήκοντος συνεργασίας, διατηρώντας ταυτόχρονα τα δικαιώματα άμυνας που έχουν » (46/87 και 227/88, Hoechst κατά Επιτροπής, Συλλογή 1989, σ. 2859, σκέψη 29). Κατά συνέπεια, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει μόνο την κοινοποίηση των πληροφοριών εκείνων που θα της επέτρεπαν να εξακριβώσει τις πιθανολογούμενες παραβάσεις οι οποίες δικαιολογούν τη διεξαγωγή της έρευνας και προσδιορίζονται στην αίτηση παροχής πληροφοριών.

26 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει σχετικώς ότι, στην παρούσα υπόθεση, η προσβαλλόμενη απόφαση ελήφθη στο πλαίσιο έρευνας που αφορούσε τις σχέσεις μεταξύ της προσφεύγουσας και της εταιρίας Gasunie, όπως ορθώς τονίζει η Επιτροπή. Αυτό προκύπτει σαφώς από το περιεχόμενο της αρχικής αιτήσεως πληροφοριών, της 6ης Μαρτίου 1990, με την οποία κινήθηκε η διαδικασία έρευνας, κατά το άρθρο 11 του κανονισμού 17, και επιβεβαιώθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση καθώς και με τις δηλώσεις της καθής κατά την προφορική διαδικασία. Συνεπώς, στην παρούσα περίπτωση τηρήθηκε η διαδικασία των δύο σταδίων που προβλέπει το άρθρο 11, δηλαδή της αρχικής αιτήσεως παροχής πληροφοριών, στην οποία ορίζεται ο σκοπός της έρευνας, και ακολούθως, σε περίπτωση αρνήσεως της επιχειρήσεως προς την οποία απευθύνεται η αίτηση, της αποφάσεως που επιβάλλει την παροχή των πληροφοριακών αυτών στοιχείων, χωρίς να τροποποιεί τον σκοπό της αιτήσεως.

27 Πράγματι, από το περιεχόμενο της αιτήσεως της 6ης Μαρτίου 1990 — η οποία εξάλλου ορίζει ρητώς ως αντικείμενό τη « συμφωνία μεταξύ SEP και Gasunie » —

προκύπτει ότι στη συγκεκριμένη αυτή περίπτωση η Επιτροπή ζήτησε κοινοποίηση της συμβάσεως Statoil με μοναδικό σκοπό να αποδειχθούν οι συνέπειες του κώδικα συμπεριφοράς επί του ανταγωνισμού. Το στοιχείο αυτό συνάγεται σαφώς από την αιτιολογία της εν λόγω αποφάσεως, κατά την οποία « τα αιτούμενα στοιχεία θα επιτρέψουν στην Επιτροπή να εκτιμήσει κατά πόσον συμβιβάζεται η συμφωνία αυτή (οι συμφωνίες αυτές) (μεταξύ SEP και Gasunie) με τους κανόνες ανταγωνισμού της Συνθήκης ΕΟΚ, ειδικότερα δε με το άρθρο 85, βάσει μιας πλήρους γνώσεως των πραγματικών περιστατικών και της οικονομικής αλληλεπιδράσεώς τους » (σημείο 1 της αιτήσεως). Εξάλλου, στην προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι η αίτηση για κοινοποίηση της συμβάσεως Statoil γίνεται στο πλαίσιο της έρευνας που διεξάγει « επειδή υποπτεύεται την ύπαρξη συμφωνιών και/ή συμφωνημένων πρακτικών μεταξύ της SEP και της NV Nederlandse Gasunie, αντιθέτων προς τους κανόνες ανταγωνισμού της Συνθήκης ΕΟΚ, ειδικότερα δε προς το άρθρο 85 » (δευτέρα αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως). Ειδικότερα, η κοινοποίηση της συμβάσεως Statoil ζητήθηκε, με την προσβαλλόμενη απόφαση, με τη ρητή αιτιολογία ότι η σύμβαση αυτή αποτελεί σημαντικό στοιχείο για την εκτίμηση της νομιμότητας του κώδικα συμπεριφοράς έναντι των κοινοτικών κανόνων περί ανταγωνισμού, μέσω της εκτιμήσεως των επιπτώσεων του κώδικα αυτού επί της συμβάσεως Statoil (έκτη αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως) (βλ. ανωτέρω σκέψη 9).

- 28 Συνεπώς, οι ισχυρισμοί της προσφεύγουσας, κατά τους οποίους η προσβαλλόμενη απόφαση τροποποιεί το αντικείμενο της έρευνας ή, τουλάχιστον, δεν διευκρινίζει σαφώς την πιθανολογούμενη παράβαση που η Επιτροπή σκοπεύει να εξετάσει, δεν είναι βάσιμοι.

Πρέπει σχετικώς να τονιστεί ότι η Επιτροπή, κατά την προφορική διαδικασία, αναγνώρισε τον κίνδυνο παραπλανήσεως που ενέχει το χωρίο εκείνο της αποφάσεως που αναφέρει ότι η σύμβαση Statoil « μπορεί να αποτελεί συμφωνία δυνάμενη να επηρεάσει τον ανταγωνισμό εντός της κοινής αγοράς ». Ωστόσο, υπογράμμισε ότι παρά την ασάφεια αυτή η αίτηση διαβίβασης της συμβάσεως Statoil έχει ως σκοπό, στη συγκεκριμένη περίπτωση, να καταστήσει δυνατή την ανάλυση του οικονομικού πλαισίου των σχέσεων μεταξύ SEP και Gasunie, όπως προκύπτει από την αιτιολογία της αποφάσεως.

Επιβάλλεται, συνεπώς, η διαπίστωση, ενόψει του σαφούς και ρητού περιεχομένου της αρχικής αιτήσεως καθώς και της προσβαλλομένης αποφάσεως, όπως αυτό αναλύθηκε ανωτέρω, καθώς και των διευκρινίσεων της Επιτροπής κατά την προφορική διαδικασία, ότι η πρόσθετη αναφορά της προσβαλλομένης αποφάσεως στο ενδεχόμενο παρανόμου χαρακτήρα της συμβάσεως Statoil δεν μπορεί, παρά την ασάφεια που παρουσιάζει έναντι της οικείας επιχειρήσεως, να θεωρηθεί ότι έχει ως αποτέλεσμα την τροποποίηση του αντικειμένου της διαδικασίας έρευνας. Πράγματι, ο προφανής σκοπός της έρευνας αυτής, στην παρούσα υπόθεση, είναι να εκτιμηθεί η νομιμότητα του κώδικα συμπεριφοράς, ανεξάρτητα από το αν η σύμβαση Statoil μπορεί, αυτή καθεαυτή, να αποτελέσει παράβαση του άρθρου 85 της Συνθήκης.

- 29 Συνεπώς, εναπόκειται στο Πρωτοδικείο να εξακριβώσει εάν, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, η σύμβαση Statoil σχετίζεται αρκετά με τον κώδικα συμπεριφοράς, ο οποίος συνιστά το αντικείμενο της έρευνας. Ως προς το ζήτημα αυτό επιβάλλεται καταρχάς να τονιστεί ότι η έννοια των « απαραίτητων πληροφοριών », όπως αυτή χρησιμοποιείται στο άρθρο 11, παράγραφος 1, πρέπει να ερμηνευθεί λαμβανομένων υπόψη των σκοπών για τους οποίους χορηγήθηκε στην Επιτροπή η συγκεκριμένη εξουσία έρευνας. Ο όρος υπάρξεως της σχέσεως μεταξύ της αιτήσεως παροχής πληροφοριών και της πιθανολογούμενης παραβάσεως ικανοποιείται εφόσον, στο στάδιο αυτό της διαδικασίας, η αίτηση αυτή μπορεί ευλόγως να θεωρηθεί ως σχετιζόμενη με την πιθανολογούμενη παράβαση.
- 30 Την ανάλυση αυτή επιβεβαιώνει η νομολογία του Δικαστηρίου, το οποίο αποφάνθηκε, με τις αποφάσεις του της 18ης Οκτωβρίου 1989 ότι « ο κανονισμός 17 έχει παράσχει στην Επιτροπή ευρεία εξουσία προς διεξαγωγή ερευνών και ελέγχων ορίζοντας, στην όγδοη αιτιολογική του σκέψη, ότι η Επιτροπή πρέπει να έχει (...) την εξουσία να ζητεί πληροφορίες και να προβαίνει σε ελέγχους οι οποίοι είναι απαραίτητοι για να διακριβωθούν οι παραβάσεις των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης. Στην Επιτροπή εναπόκειται (...) η εκτίμηση του αν μια πληροφορία είναι απαραίτητη προκειμένου να διακριβώσει παραβάσεις των κανόνων του ανταγωνισμού » (374/87, Orkem, προαναφερθείσα, σκέψη 15, και 27/88, Solvay κατά Επιτροπής, Συλλογή 1989, σ. 3355, συνοπτική δημοσίευση, καθώς και οι προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Μ. Darmon, Συλλογή 1989, σ. 3301, ειδικότερα σ. 3320· βλ. επίσης απόφαση της 26ης Ιουνίου 1980, 136/79, National Panasonic κατά Επιτροπής, Jurispr. 1980, σ. 2033, σκέψη 13).
- 31 Όσον αφορά την παρούσα υπόθεση, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι η Επιτροπή ευλόγως έκρινε ότι υφίσταται σχέση μεταξύ της συμβάσεως Statoil και του κώδικα συμπεριφοράς. Πράγματι, πολλά στοιχεία επιτρέπουν την πιθανολόγηση ότι ο εν λόγω κώδικας μπορούσε να έχει επιπτώσεις επί της συμβάσεως Statoil.

Επιβάλλεται καταρχάς να τονιστεί ότι οι δύο εξεταζόμενες συμφωνίες, δηλαδή ο κώδικας συμπεριφοράς και η σύμβαση Statoil, συνήφθησαν από την ίδια επιχείρηση, την προσφεύγουσα εταιρία, με δύο από τους προμηθευτές της σε φυσικό αέριο, δηλαδή τις εταιρίες Gasunie και Statoil, αντιστοίχως. Στην πρώτη αυτή σύμπτωση μεταξύ των δύο συμφωνιών, που συνήφθησαν από τη SEP και αφορούν τον ίδιο κλάδο οικονομικών δραστηριοτήτων, δηλαδή την προμήθεια φυσικού αερίου — προστίθεται και μια χρονική σύμπτωση, δεδομένου ότι η διαπραγμάτευση και η σύναψη του κώδικα συμπεριφοράς έγινε λίγο μετά τη σύναψη της συμβάσεως Statoil. Υπό τις περιστάσεις αυτές, η Επιτροπή ευλόγως έκρινε ότι η σύμβαση Statoil αποτελούσε πληρο-

φοριακό στοιχείο απαραίτητο για τη διεξαγωγή της έρευνας, σκοπός της οποίας ήταν να εκτιμηθεί το οικονομικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται ο κώδικας συμπεριφοράς. Επιβάλλεται, επίσης, να υπογραμιστεί ότι η προσφεύγουσα ρητώς παραδέχθηκε, στις γραπτές παρατηρήσεις της, ότι η σύναψη της συμβάσεως Statoil, επηρεάζοντας την εκ των πραγμάτων θέση της εταιρίας Gasunie — η οποία μέχρι τότε ήταν ο αποκλειστικός προμηθευτής της προσφεύγουσας σε φυσικό αέριο — ανάγκασε την Gasunie να διαπραγματευθεί κώδικα συμπεριφοράς με την προσφεύγουσα, προς ρύθμιση των μελλοντικών σχέσεών τους στην περίπτωση που η προσφεύγουσα είχε νέες ανάγκες προμήθειας φυσικού αερίου. Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, μολονότι ο κώδικας συμπεριφοράς αφορά αποκλειστικώς τις μελλοντικές προμήθειες και δεν αφορά, καταρχήν, τις προβλεπόμενες στη σύμβαση Statoil προμήθειες, η κοινοποίηση της εν λόγω συμβάσεως μπορούσε να κριθεί απαραίτητη προκειμένου να εξακριβωθεί, ιδίως, αν ο κώδικας συμπεριφοράς μπορούσε να ασκήσει οποιαδήποτε επιρροή επί της εκτελέσεως της συμβάσεως αυτής η οποία διέπει, σύμφωνα με τις δηλώσεις των συμβαλλομένων, τις εμπορικές σχέσεις μεταξύ της προσφεύγουσας και της Statoil μέχρι το έτος 2000. Η σχέση μεταξύ της ίδιας της υπάρξεως της συμβάσεως Statoil, ανεξαρτήτως του περιεχομένου της, και της καταρτίσεως του κώδικα συμπεριφοράς μπορεί, κατά συνέπεια, να αποτελέσει επιβεβαιωτικό στοιχείο του ότι ευλόγως θεωρήθηκε η σύμβαση Statoil ως απαραίτητο πληροφοριακό στοιχείο, κατά την έννοια του άρθρου 11 του κανονισμού 17, προκειμένου να ελεγχθεί η νομιμότητα του κώδικα συμπεριφοράς.

Από το σύνολο των στοιχείων αυτών προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε προφανή πλάνη εκτιμήσεως κρίνοντας ότι οι συμφωνίες μεταξύ SEP και Gasunie μπορούσαν να επηρεάσουν την εφαρμογή της τροποποιημένης συμβάσεως Statoil.

- 32 Βάσει των σκέψεων αυτών, ο πρώτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί της ανεπαρκούς αιτιολογίας της προσβαλλομένης αποφάσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 33 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση είναι ανεπαρκώς αιτιολογημένη διότι, κατά τη γνώμη της, οι λόγοι που επικαλείται η Επιτροπή δεν δικαιολογούν το αίτημα υποβολής της συμβάσεως Statoil, καθόσον οι λόγοι αυτοί συνιστούν τροποποίηση του αντικειμένου της έρευνας.

- 34 Η Επιτροπή αποκρούει την αιτίαση αυτή τονίζοντας ότι είχε εξαρχής περιλάβει τη σύμβαση Statoil στο αντικείμενο της έρευνάς της. Συνεπώς, η προσβαλλόμενη απόφαση ήταν επαρκώς αιτιολογημένη.

Νομική εκτίμηση

- 35 Επικαλούμενη την ανεπαρκή αιτιολογία της απόφασεως, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε, στην απόφασή της αυτή, την ύπαρξη σχέσεως μεταξύ της συμβάσεως Statoil και του κώδικα συμπεριφοράς.
- 36 Στο πλαίσιο αυτό επιβάλλεται καταρχάς να τονιστεί ότι το Πρωτοδικείο έχει ήδη διαπιστώσει, κατά την εξέταση του πρώτου λόγου ακυρώσεως, ότι η παρούσα έρευνα αφορά τον κώδικα συμπεριφοράς και ότι η Επιτροπή ρητώς χρησιμοποιεί ως έρεισμα, στην προσβαλλόμενη απόφαση, την ύπαρξη σχέσεως μεταξύ της συμβάσεως Statoil και του συγκεκριμένου αυτού κώδικα συμπεριφοράς, προκειμένου να δικαιολογήσει το αίτημά της για διαβίβαση της συμβάσεως Statoil (βλ. ιδίως τις ανωτέρω σκέψεις 26 και 27).
- 37 Εξάλλου, όσον αφορά τους λόγους για τους οποίους η Επιτροπή υποπτεύεται την ύπαρξη σχέσεως μεταξύ της συμβάσεως Statoil και του κώδικα συμπεριφοράς, επιβάλλεται να τονιστεί ότι η Επιτροπή, στην απόφασή της αναφέρεται ρητώς στην ανάγκη γνώσεως του οικονομικού πλαισίου στο οποίο εντάσσεται ο κώδικας συμπεριφοράς. Προβάλλει σχετικές ορισμένες ενδείξεις που την οδήγησαν να πιθανολογήσει ότι η σύμβαση Statoil μπορεί να επηρεαστεί από τον εν λόγω κώδικα. Στηρίζεται ιδίως στο πρώτο σχέδιο του κώδικα συμπεριφοράς που απέβλεπε στην καθιέρωση αποκλειστικών εμπορικών σχέσεων μεταξύ SEP και Gasunie και εξετάζει το ενδεχόμενο εξαρτήσεως των προμηθειών αερίου από τη Statoil από την προηγούμενη έγκριση της Gasunie ή το ενδεχόμενο οι προμήθειες αυτές να αποτελούν αντικείμενο συνεννοήσεως (βλ. ανωτέρω σκέψη 9).
- 38 Από την ανάλυση αυτή συνάγεται ότι η Επιτροπή αιτιολόγησε επαρκώς, από νομικής απόψεως, στην προσβαλλόμενη απόφαση, το αίτημα διαβίβασεως της συμβάσεως Statoil, υπογραμμίζοντας σαφώς τις σχέσεις μεταξύ της συμβάσεως αυτής και του κώδικα συμπεριφοράς, ο οποίος συνιστά το αντικείμενο της έρευνας.
- 39 Συνεπώς, ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί της παραβίασεως της αρχής της αναλογικότητας

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 40 Με τον τρίτο και τελευταίο λόγο, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση παραβιάζει προφανώς την αρχή της αναλογικότητας, την οποία οφείλει να τηρεί η Επιτροπή στο πλαίσιο των ερευνών που απαιτούνται για την εκπλήρωση της αποστολής της, όπως προκύπτει από την απόφαση του Δικαστηρίου, της 4ης Απριλίου 1960, 31/59, *Acciaieria e Tubificio di Brescia κατά Ανωτάτης Αρχής* (Jurispr. 1960, σ. 151). Υποστηρίζει ότι και η θεωρία δέχεται γενικώς ότι η αρχή αυτή εφαρμόζεται επίσης και επί των αιτήσεων παροχής πληροφοριών που διέπονται από το άρθρο 11 του κανονισμού 17. Εξάλλου, η Επιτροπή έχει δεχθεί ότι η αρχή της αναλογικότητας εφαρμόζεται επί των αποφάσεων που λαμβάνει βάσει του άρθρου 11, παράγραφος 5, υπογραμμίζοντας, στην υπόθεση *Deutsche Castrol Vertriebsgesellschaft GmbH*, ότι τα υποβληθέντα ερωτήματα « δεν υπερβαίνουν το μέτρο που απαιτεί η συγκεκριμένη περίπτωση και η συγκεκριμένη επιχείρηση » (απόφαση 83/205/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 10ης Ιανουαρίου 1983, ΕΕ L 114, σ. 26).
- 41 Στην παρούσα υπόθεση, η παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας προκύπτει, κατά την προσφεύγουσα, από το γεγονός ότι η σύμβαση *Statoil*, τη διαβίβαση της οποίας ζητεί η Επιτροπή ήδη από το αρχικό στάδιο της διαδικασίας, έχει ιδιαίτερα εμπιστευτικό χαρακτήρα. Μέσω της διαβίβασης της συμβάσεως αυτής στην Επιτροπή, όμως, τα κράτη μέλη, περιλαμβανομένης της Ολλανδίας, θα μπορούσαν να λάβουν γνώση της συμβάσεως αυτής, κατ' εφαρμογή του άρθρου 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 17. Κατά τη διάταξη αυτή, « η Επιτροπή διαβιβάζει αμελλητί στις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών αντίγραφο (...) των σπουδαιότερων εγγράφων, τα οποία της απευθύνονται για τη διαπίστωση παραβάσεων των διατάξεων του άρθρου 85 ή του άρθρου 86 της Συνθήκης, για τη χορήγηση αρνητικής πιστοποίησης ή για την έκδοση αποφάσεως εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 3 ». Η διαβίβαση της συμβάσεως στις ολλανδικές αρχές θα έθιγε τα συμφέροντα της προσφεύγουσας, λόγω των ειδικών περιστάσεων της υποθέσεως, χαρακτηριστικό στοιχείο των οποίων αποτελεί το γεγονός ότι οι ολλανδικές κρατικές αρχές εμπλέκονται στη διαφορά λόγω της ιδιότητάς τους ως κυριότερος προμηθευτή αερίου της SEP, μέσω της εταιρίας *Gasunie*, η οποία ελέγχεται από το ολλανδικό δημόσιο. Η εκ μέρους των ολλανδικών αρχών γνώση του περιεχομένου της συμβάσεως *Statoil* θα περιόριζε τόσο το περιθώριο ελιγμών της SEP στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεών της με την *Gasunie* όσο και την αξιοπιστία της, ως αγοράστριας, έναντι άλλων προμηθευτών που θα μάθαιναν ότι οι ολλανδικές αρχές έχουν στη διάθεσή τους τη σύμβαση *Statoil*.

- 42 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι τα κράτη μέλη έχουν το δικαίωμα να λαμβάνουν αντίγραφο των αποστελλομένων στην Επιτροπή εγγράφων, χωρίς η τελευταία να μπορεί να επικαλείται έναντι αυτών τις διατάξεις του άρθρου 20 του κανονισμού 17 περί επαγγελματικού απορρήτου, προκειμένου να αρνηθεί να τους διαβιβάσει το σύνολο της συμβάσεως Statoil. Ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν διαθέτει περιθώριο εκτιμήσεως κατά την εφαρμογή του άρθρου 10, παράγραφος 1. Την άποψη αυτή επιβεβαιώνει και η νομολογία του Δικαστηρίου, το οποίο αποφάνθηκε, με τη Διάταξη του της 13ης Ιουλίου 1990 — τη σχετική με αίτημα δικαστικής αρωγής που απηύθυνε στην Επιτροπή εθνικό δικαστήριο, στο πλαίσιο της εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου στην εθνική έννομη τάξη — ότι η Επιτροπή μπορεί απλώς να αρνηθεί να κοινοποιήσει ορισμένα έγγραφα στα κράτη μέλη, εάν η κοινοποίηση αυτή μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο τη λειτουργία και την ανεξαρτησία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (C-2/88 Imm., Zwartveld κ.λπ., Συλλογή 1990, σ. I-3365). Εξάλλου, η ίδια η Επιτροπή αποκλείει, και ορθώς, να αναλάβει οποιαδήποτε δεσμευση ότι η σύμβαση Statoil δεν θα διαβιβαστεί, αργά ή γρήγορα, στις ολλανδικές αρχές.
- 43 Η προσφεύγουσα αναφέρει σχετικά ότι τα συμφέροντά της δεν διασφαλίζονται από το γεγονός ότι οι αρχές των κρατών μελών είναι υποχρεωμένες, δυνάμει του άρθρου 20 του κανονισμού 17, να τηρούν το επαγγελματικό απόρρητο. Πράγματι, στο Υπουργείο Οικονομικών Υποθέσεων δεν υπάρχει κανέας διοικητικός κανόνας που να διασφαλίζει πράγματι, στην περίπτωση που η σύμβαση Statoil διαβιβασθεί στις αρμόδιες ολλανδικές αρχές — στη συγκεκριμένη υπόθεση στη Διεύθυνση Ανταγωνισμού του Ολλανδικού Υπουργείου Οικονομικών Υποθέσεων — ότι μια άλλη υπηρεσία του Υπουργείου, όπως η Γενική Διεύθυνση Ενεργείας δεν θα λάβει επίσης γνώση. Η προσφεύγουσα παρατηρεί σχετικά ότι δεν ισχυρίζεται ότι οι ολλανδικές αρχές θα χρησιμοποιούσαν καταχρηστικά τη σύμβαση Statoil, υπό την ιδιότητά τους ως πλειοψηφούντος μετόχου της Gasunie. Υποστηρίζει την άποψη ότι αρκεί να αποδείξει ότι είναι εύλογο να θεωρεί ότι υφίσταται κίνδυνος κοινοποίησης της συμβάσεως στην Gasunie, ακριβώς λόγω του γεγονότος ότι οι ολλανδικές αρχές εμπλέκονται στην παρούσα υπόθεση υπό τη διπλή ιδιότητα της δημόσιας αρχής και του ενδιαφερομένου μέρους. Εξάλλου, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, ανεξάρτητα από το αν οι ολλανδικές αρχές γνώριζαν πράγματι ή χρησιμοποίησαν τη σύμβαση Statoil, εκείνο που κρίνεται είναι το περιθώριο ελιγμών της, ως αγοράστριας, έναντι των υπολοίπων προμηθευτών, από τη στιγμή που οι τελευταίοι γνωρίζουν ότι οι δημόσιες αρχές έχουν στην κατοχή τους τη σύμβαση Statoil.
- 44 Η Επιτροπή δέχεται ότι δεσμεύεται από την αρχή της αναλογικότητας κατά τη διεξαγωγή των ερευνών που αφορούν τον ανταγωνισμό. Υποστηρίζει, ωστόσο, αντιθέτως προς την άποψη της προσφεύγουσας, ότι η αρχή αυτή τηρήθηκε στην παρούσα υπόθεση.

- 45 Η καθής υποστηρίζει, πρώτον, ότι διαθέτει « σημαντικό περιθώριο διακρίσεως » όταν κρίνει αν συγκεκριμένο έγγραφο που της έχει υποβληθεί πρέπει ή όχι να διαβιβασθεί στα κράτη μέλη, καθόσον, σύμφωνα με το άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 17, μόνο « τα σπουδαιότερα έγγραφα πρέπει να διαβιβάζονται στα κράτη μέλη ». Τονίζει ότι στην πράξη αναμένει συχνά, πριν αποφασίσει να διαβιβάσει ένα έγγραφο, την εκ μέρους της κίνηση της διαδικασίας του άρθρου 9, παράγραφος 3, του εν λόγω κανονισμού. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή τονίζει ότι « η απόφαση διαβιβάσεως ή μη της συμβάσεως Statoil (...) θα εξαρτηθεί από την απόφαση κινήσεως ή μη διαδικασίας στην παρούσα υπόθεση, σε περίπτωση δε καταφατικής απαντήσεως, από τη σημασία που θα έχει η σύμβαση για το αντικείμενο μιας τέτοιας διαδικασίας (που θα πρέπει να διευκρινιστεί σε μια κοινοποίηση των αιτιάσεων) ».
- 46 Η Επιτροπή τονίζει, δεύτερον, ότι ο εμπιστευτικός χαρακτήρας μιας πληροφορίας δεν δικαιολογεί την άρνηση κοινοποίησής της, καθόσον η τήρηση του επαγγελματικού απορρήτου — το οποίο προστατεύεται βάσει των άρθρων 214 της Συνθήκης και 20, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 — συνιστά το αντίστοιχο της υποχρέωσης συνεργασίας που υπέχουν οι επιχειρήσεις. Παρατηρεί ότι το επαγγελματικό απόρρητο στο οποίο αναφέρεται η εν λόγω διάταξη περιλαμβάνει ρητώς « τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών ». Ως προς τις Κάτω Χώρες, αρμόδιοι είναι οι υπάλληλοι της Διευθύνσεως « Οικονομικού Ανταγωνισμού », του Υπουργείου Οικονομικών Υποθέσεων. Εάν οι εν λόγω υπάλληλοι έκριναν χρήσιμο να διαβιβάσουν τη σύμβαση αυτή σε συναδέλφους τους άλλων υπουργικών υπηρεσιών, οι τελευταίοι θα δεσμεύονταν επίσης από το επαγγελματικό απόρρητο.
- 47 Η Επιτροπή υποστηρίζει, τρίτον, ότι το άρθρο 20, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 προβλέπει ότι οι πληροφορίες που συγκεντρώνονται κατ' εφαρμογή του άρθρου 11 « δύνανται να χρησιμοποιηθούν μόνο για τον σκοπό για τον οποίο εξητήθησαν », δηλαδή, όπως διευκρινίζει η Επιτροπή, « για τη διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής βάσει του κανονισμού 17 ». Η Επιτροπή προσθέτει ότι, ακόμα και στην περίπτωση κατά την οποία το άρθρο 20, παράγραφος 1, ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι επιτρέπεται στα κράτη μέλη να χρησιμοποιούν τις πληροφορίες που λαμβάνουν μέσω της Επιτροπής για τους σκοπούς της εφαρμογής των δικών τους εθνικών κανόνων περί ανταγωνισμού, αυτό δεν θα είχε τις συνέπειες τις οποίες φοβάται η προσφεύγουσα.
- 48 Τέταρτον, η Επιτροπή τονίζει ότι η προσφεύγουσα δεν προσκόμισε ενδείξεις βάσει των οποίων θα μπορούσε να υποτεθεί ότι υπάρχει σύγχυση αρμοδιοτήτων των εμπλεκόμενων επίσης στη διαφορά ολλανδικών αρχών. Συνεπώς, οι κίνδυνοι που συνεπάγεται η διαβίβαση της συμβάσεως Statoil είναι, κατά την άποψη της Επιτροπής, καθαρώς

υποθετικοί. Το επιχείρημα ότι οι υπάλληλοι της Διευθύνσεως « Ενέργεια » του ολλανδικού Υπουργείου Οικονομικών Υποθέσεων μετέχουν στις διαβουλεύσεις των Βρυξελλών σε ζητήματα ανταγωνισμού στην αγορά ενέργειας δεν είναι βίσιμο καθόσον αφορά το ζήτημα που ανέκυψε σχετικά με την κοινοποίηση της συμβάσεως Statoil. Εξάλλου, η ίδια η προσφεύγουσα επέμεινε ώστε η Διεύθυνση « Ενέργειας » να εκπροσωπηθεί επίσης στην ολλανδική αντιπροσωπεία που παρέστη στην ακρόαση στο πλαίσιο της παρούσας υπόθεσης.

- 49 Πέμπτον, και εν πάση περιπτώσει, οι επιβλαβείς συνέπειες μιας τέτοιας διαβιβάσεως, όπως τις εκθέτει η προσφεύγουσα, θα μπορούσαν να προκύψουν μόνο από παραβίαση εκ μέρους των ολλανδικών αρχών των υποχρεώσεων που υπέχουν από το άρθρο 20 του κανονισμού 17, γεγονός που συνιστά, κατά την άποψη της Επιτροπής, παράδοξη υπόθεση. Αλλά, ακόμα και στην περίπτωση αυτή, η προσφεύγουσα έχει στη διάθεσή της, βάσει της ολλανδικής νομοθεσίας, νομικά μέσα για την υπεράσπιση των συμφερόντων της. Πράγματι, θα μπορούσε να ζητήσει αποζημίωση στην περίπτωση που η θέση της ως αγοράστριας στην αγορά φυσικού αερίου θα διέτρεχε πράγματι κίνδυνο από παράνομες ενέργειες εθνικών υπαλλήλων.
- 50 Τέλος, η Επιτροπή θεωρεί ότι υπήρξε επιφυλακτική στην προσβαλλόμενη απόφαση, καθόσον, αφενός μεν, περιόρισε το αίτημά της, στο αρχικό αυτό στάδιο της έρευνας, στον κώδικα συμπεριφοράς και στη σύμβαση Statoil, την ύπαρξη των οποίων έχει πληροφορηθεί, αφετέρου δε, δεν επέβαλε — πριν από την έκδοση της Διατάξεως του Πρωτοδικείου στις 21 Νοεμβρίου 1990 — ούτε χρηματική ποινή ούτε πρόστιμο.

Νομική εκτίμηση

- 51 Ως προς τον τρίτο λόγο ακυρώσεως, που αναφέρεται στην παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας, επιβάλλεται καταρχάς να τονιστεί ότι η εφαρμογή του άρθρου 11 του κανονισμού 17 εξαρτάται από την τήρηση της εν λόγω αρχής. Πράγματι, δεν αρκεί η αιτούμενη πληροφορία να έχει σχέση με το αντικείμενο της έρευνας. Έχει επίσης σημασία η υποχρέωση παροχής μιας πληροφορίας, η οποία επιβάλλεται σε συγκεκριμένη επιχείρηση, να μη συνιστά για την επιχείρηση αυτή δυσανάλογη επιβάρυνση σε σχέση με τις ανάγκες της έρευνας.
- 52 Η ανάλυση αυτή επιβεβαιώνεται από πάγια νομολογία. Στην απόφασή του της 26ης Ιουνίου 1980 το Δικαστήριο εξέτασε αν, κατά την εφαρμογή του άρθρου 11 του κανο-

νισμού 17, η Επιτροπή « ενήργησε κατά τρόπο δυσανάλογο σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό και (...) παρέβη επομένως την αρχή της αναλογικότητας » (136/79, National Panasonic, προαναφερθείσα, σκέψη 30). Ομοίως, το Δικαστήριο, με την απόφασή του της 21ης Σεπτεμβρίου 1989, τη σχετική με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 14 του κανονισμού 17, ρητώς αναγνώρισε ότι η απαίτηση προστασίας έναντι αυθαιρέτων και δυσανάλογων παρεμβάσεων της δημοσίας εξουσίας στη σφαίρα της δραστηριότητας των φυσικών ή νομικών προσώπων συνιστά γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου (46/87 και 227/88, Hoechst, προαναφερθείσα, σκέψη 19).

- 53 Στην παρούσα υπόθεση το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι η αίτηση διαβίβασης της συμβάσεως Statoil στην Επιτροπή δεν έχει δυσανάλογο χαρακτήρα. Πράγματι, οι ισχυρισμοί της προσφεύγουσας οι αναφερόμενοι στον προβαλλόμενο κίνδυνο να περιέλθει η σύμβαση Statoil σε γνώση της εταιρίας Gasunie, μέσω του ολλανδικού δημοσίου το οποίο την ελέγχει, δεν μπορούν να γίνουν δεκτοί. Ακόμα και αν υποθεθεί ότι η σύμβαση Statoil διαβιβάζεται στις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών από την Επιτροπή, η οποία υποχρεούται βάσει του άρθρου 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 να τους διαβιβάζει τα σπουδαιότερα έγγραφα που της απευθύνονται για τη διαπίστωση παραβάσεων των διατάξεων των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης, ο σεβασμός του εμπιστευτικού χαρακτήρα της συμβάσεως αυτής, ιδίως έναντι της Gasunie, διασφαλίζεται από τις διατάξεις του άρθρου 20 του κανονισμού 17, το οποίο δεν αφορά μόνο την Επιτροπή, αλλά και τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών καθώς και όλους τους υπαλλήλους τους.
- 54 Πρέπει, σχετικώς, να απορριφθεί το επιχείρημα που προέβαλε η προσφεύγουσα, κατά το οποίο, πέραν μιας τυπικής διασφάλισης, το άρθρο 20 δεν προσφέρει, στην πράξη, καμία αποτελεσματική διασφάλιση ότι το περιεχόμενο της συμβάσεως Statoil δεν θα περιέλθει σε γνώση τρίτων, ιδίως της εταιρίας Gasunie, εάν διαβιβαστεί στις ολλανδικές αρχές. Η αποτελεσματική διασφάλιση που προβλέπει το κοινοτικό δίκαιο προς αποτροπή του κινδύνου που επισημαίνει η προσφεύγουσα προκύπτει από τις σκέψεις που ακολουθούν.
- 55 Η παρεχόμενη από το άρθρο 20 προστασία εκδηλώνεται διτώς. Αφενός, το άρθρο αυτό απαγορεύει, με την παράγραφο 2, την κοινολόγηση πληροφοριών που συλλέγονται στο πλαίσιο της εφαρμογής του κανονισμού 17, οι οποίες, λόγω της φύσεώς τους, καλύπτονται από το επαγγελματικό απόρρητο. Αφετέρου, το άρθρο 20 απαγορεύει, με την παράγραφο 1, τη χρησιμοποίηση πληροφοριών που συλλέγονται στο πλαίσιο της εφαρμογής του κανονισμού 17, με σκοπό διαφορετικό από εκείνον για

τον οποίο ζητήθηκαν. Οι δύο αυτές διασφαλίσεις, οι οποίες έχουν συμπληρωματικό χαρακτήρα, αποσκοπούν στη διασφάλιση του εμπιστευτικού χαρακτήρα των πληροφοριών που διαβιβάζονται στα κράτη μέλη, κατ' εφαρμογή του άρθρου 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 17.

56 Στην παρούσα υπόθεση, στην περίπτωση διαβίβασης της συμβάσεως Statoil στις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών, οι διατάξεις του άρθρου 20 θα εμπόδιζαν όχι μόνο την κοινολόγηση πληροφοριών σχετικών με την εν λόγω σύμβαση εκτός του τομέα της οικείας διοικητικής αρχής, αλλά και την κυκλοφορία των εν λόγω πληροφοριών και εντός του ιδίου του τομέα. Πράγματι, τόσο οι υψηλότερα ιστάμενοι υπεύθυνοι όσο και το προσωπικό των αρμοδίων υπηρεσιών στον τομέα του ανταγωνισμού, οι οποίοι, υπό την ιδιότητα των αρμοδίων αρχών κατά την έννοια του άρθρου 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 17, θα ελάμβαναν γνώση του περιεχομένου της συμβάσεως Statoil μετά τη διαβίβασή της από την Επιτροπή, θα ήταν υποχρεωμένοι να μη το κοινολόγησουν, ιδίως έναντι των υπηρεσιών που είναι επιφορτισμένες με τη διαχείριση των σχετικών με την ενέργεια ζητημάτων εντός του συγκεκριμένου διοικητικού τομέα.

Οι ίδιες αυτές διατάξεις καθιστούν δυνατή την αποτροπή, στην παρούσα υπόθεση, του ειδικού κινδύνου που θα προέκυπτε, κατά την άποψη της προσφεύγουσας, από τη σύγχυση αρμοδιοτήτων περί ανταγωνισμού και ενέργειας στο πλαίσιο των ολλανδικών διοικητικών αρχών. Πράγματι, οι διατάξεις αυτές απαγορεύουν στις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών, κατά την έννοια του άρθρου 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 17, στις οποίες θα μπορούσε να διαβιβαστεί η σύμβαση Statoil, να χρησιμοποιήσουν τις πληροφορίες που η σύμβαση αυτή περιέχει, προκειμένου να καθορίσουν την εμπορική πολιτική που ακολουθούν ορισμένες δημόσιες επιχειρήσεις.

57 Ενόψει των προηγουμένων σκέψεων, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι το επιχείρημα περί ελλείψεως αποτελεσματικότητας της διασφάλισης του εμπιστευτικού χαρακτήρα που παρέχει το άρθρο 20, την οποία επικαλείται η προσφεύγουσα προκειμένου να στηρίξει την άρνησή της να διαβιβάσει τη σύμβαση Statoil στην Επιτροπή, στερείται παντελώς βάσεως. Πράγματι, τα κράτη μέλη υποχρεούνται, δυνάμει της υποχρέωσης συνεργασίας που τους επιβάλλει το άρθρο 5 της Συνθήκης, να λαμβάνουν όλα τα απαιτούμενα μέτρα ώστε να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν, στη συγκεκριμένη περίπτωση, από το άρθρο 20. Κατά συνέπεια, σε περίπτωση διαβίβασης της συμβάσεως Statoil στα κράτη μέλη, σ' αυτά εναπόκειται να διασφαλίσουν την πλήρη αποτελεσματικότητα των διατάξεων του εν λόγω άρθρου, λαμβάνοντας τα κατάλληλα μέτρα ώστε να μην αγνοηθούν οι διατάξεις αυτές προς όφελος ή επί ζημία οποιασδήποτε επιχειρήσεως, ιδίως δε των επιχειρήσεων που τα κράτη μέλη ελέγχουν.

Επιβάλλεται σχετικώς να τονιστεί, όσον αφορά τη σημασία που αποδίδει η προσφεύγουσα στην ιδιομορφία της παρούσας διαφοράς, ότι το ζήτημα που ανέκυψε στην

παρούσα υπόθεση μπορεί να ανακύπτει κάθε φορά που μια έρευνα της Επιτροπής θίγει εμπορικές σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ ιδιωτικής επιχειρήσεως και δημοσίας επιχειρήσεως ή μιας εταιρίας μικτής οικονομίας. Ένα τέτοιο στοιχείο που συχνά ανακύπτει στην πράξη δεν προσδίδει ιδιομορφία στην έρευνα της Επιτροπής και, κατά συνέπεια, δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα μια ειδική αντιμετώπιση στο πλαίσιο της εφαρμογής του κανονισμού 17. Πράγματι, οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται στα κράτη μέλη, και οι οποίες διατυπώνονται κατά τρόπο γενικό και απόλυτο στο άρθρο 20, δεν επιτρέπουν καμία παρέκκλιση.

58 Ειδικότερα επιβάλλεται να απορριφθεί η άποψη της προσφεύγουσας, κατά την οποία από την ανάλυση της δομής της ολλανδικής διοικήσεως προκύπτει η ύπαρξη κινδύνου παραβιάσεως του επαγγελματικού απορρήτου. Πράγματι, η προβαλλόμενη έλλειψη διοικητικών κανόνων που να διασφαλίζουν, στην παρούσα υπόθεση, ότι οι εμπιστευτικές πληροφορίες οι σχετικές με το περιεχόμενο της συμβάσεως Statoil δεν θα κυκλοφορήσουν μεταξύ των διαφόρων διευθύνσεων του ολλανδικού υπουργείου οικονομικών υποθέσεων, και ειδικότερα μεταξύ της γενικής διευθύνσεως ανταγωνισμού και της γενικής διευθύνσεως ενεργείας, δεν δικαιολογεί την εκ των προτέρων υπόθεση ότι οι αρμόδιες εθνικές αρχές δεν θα μεριμνήσουν, στη δεδομένη στιγμή, για την τήρηση των υποχρεώσεων που υπέχουν από το άρθρο 20 του κανονισμού 17.

59 Πρέπει σχετικά να τονιστεί ότι τα κράτη μέλη δικαιούνται, βάσει της αρχής της θεσμικής τους αυτονομίας, να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις που υπέχουν από το κοινοτικό δίκαιο σύμφωνα με τον τρόπο που επιλέγουν, εφόσον ο τρόπος αυτός δεν θίγει τα δικαιώματα που το κοινοτικό δίκαιο παρέχει στις εν λόγω επιχειρήσεις (βλ. τις αποφάσεις της 15ης Δεκεμβρίου 1971, 51/71 έως 54/71, International Fruit Company, Jurispr. 1971, σ. 1107, σκέψη 4· της 27ης Οκτωβρίου 1971, 6/71, Rheinmühlen κατά Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide, Jurispr. 1971, σ. 823, σκέψη 8, και, στο πλαίσιο της συνεργασίας των κρατών με την Επιτροπή κατά την άσκηση της εξουσίας έρευνας της Επιτροπής κατ' εφαρμογή του κανονισμού 17, τις αποφάσεις της 17ης Οκτωβρίου 1989, 97/87 έως 99/87, Dow Chemical Iberica κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1989, σ. 3165, σκέψη 30, και 85/87, Dow Benelux κατά Επιτροπής, Συλλογή 1989, σ. 3137, σκέψη 44, καθώς και της 21ης Σεπτεμβρίου 1989, 46/87 και 227/88, Hoechst, προαναφερθείσα, σκέψη 33).

60 Για όλους αυτούς τους λόγους, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι τα όρια που θέτει στα κράτη μέλη το άρθρο 20 του κανονισμού 17, τόσο ως προς τη διάδοση όσο και ως προς τη χρήση των πληροφοριών που τους διαβιβάζονται κατ' εφαρμογή του άρθρου 10, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού, συνιστούν επαρκή διασφάλιση για την προσφεύ-

γουσα. Κατά συνέπεια, η προσβαλλόμενη απόφαση, με την οποία η Επιτροπή της ζητεί να διαβιβάσει τη σύμβαση Statoil δεν συνεπάγεται τον υπέρμετρο κίνδυνο που προβάλλει η προσφεύγουσα και, κατά συνέπεια, δεν παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας.

- 61 Κατά συνέπεια, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 62 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα. Δεδομένου ότι η προσφεύγουσα ηττήθηκε και ως προς τους τρεις λόγους ακυρώσεως που προέβαλε, επιβάλλεται να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (δεύτερο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.**
- 2) Καταδικάζει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.**

Saggio

Briët

Barrington

Vesterdorf

Biancarelli

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 12 Δεκεμβρίου 1991.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

H. Jung

A. Saggio